

Öğr. Gör. Dr.
Mehmet Şirin ÇETİN
Muş Alparslan Üniversitesi,
Lecture Doctor, Muş Alparslan University
cetinmehmetsirin34@gmail.com

YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AN ASSESSMENT ON THE
EMPOWERMENT OF LOCAL
GOVERNMENTS

ARTICLE INFORMATION MAKALE BİLGİSİ

Research Article | **Article Type** **Makale Türü** | Araştırma Makalesi

25.02.2025 | **Date Received** **Geliş Tarihi** | 25.02.2025

22.04.2025 | **Date Accepted** **Kabul Tarihi** | 22.04.2025

Ethical Statement | Ethical rules were followed during the preparation of this study **Etik Beyanı** | Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur

Yes - Turnitin - intihal.net | **Plagiarism Checks** **Benzerlik Taraması** | Yapıldı - Turnitin - intihal.net

No conflict of interest declared | **Conflicts of Interest** **Çıkar Çatışması** | Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

No funds, grants, or other support was received | **Funding** **Finansman** | Fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.

[CC BY NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) | **License**

Lisans | [CC BY NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Author Contributions | This article has a single author

Yazar Katkıları | Çalışma tek yazarlıdır.

Ethics Committee Approval | The study subject does not require ethics committee permission.

Etik Kurul Onayı | Çalışma konusu etik kurul iznini gerektirmemektedir.

YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

ÖZET

İnsanların bir arada yaşamaya başlamaları ile ortak bazı hizmetlerin giderilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaçların giderilmesi için girilen arayışların sonucunda yerel yönetimlerin doğduğunu savunmak mümkündür. Öz bir tanımlama ile 'halkın yönetimi' şeklinde tanımlanabilecek olan demokrasinin yerel düzeyde uygulama modeline yerel demokrasi denilebilmektedir. Günümüzde demokrasinin artan öneminden dolayı yerel yönetimlerin güçlendirilmesi önemli bir konu olarak tartışılmaktadır. Nitekim yerel yönetimlerin güçlendirilmesi demokrasinin öneminin perçinlenmesi anlamına geleceğinden önem arz etmektedir. Güçlü bir yerel yönetimden bahsedilebilmesi için yerel yönetim biriminde yaşayan vatandaşların yönetime etkin katılımının sağlanması, yerel yönetim biriminin kaynaklar açısından güçlü olması, halka sunulan hizmetlerin etkin ve verimli olması, yerel yönetim biriminin teknolojik imkânlarla donatılması ve yerel işbirliği olanaklarının artırılması gibi olanaklar bakımından iyileştirmelerin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu açıklamalar ışığında çalışma teorik kaynaklardan faydalanarak konunun önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetim, Yerel Demokrasi, Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi.

AN ASSESSMENT ON THE EMPOWERMENT OF LOCAL GOVERNMENTS

ABSTRACT

As people started to live together, the need to fulfill some common services arose. It is possible to argue that local governments were born as a result of the search for the fulfillment of these needs. Local democracy is a model of democracy, which can be defined as 'the government of the people' at the local level. Today, due to the increasing importance of democracy, the strengthening of local governments is discussed as an important issue. As a matter of fact, the strengthening of local governments is of great importance since it reinforces the importance of democracy. In order to be able to talk about a strong local government, it is thought that it is important to ensure the effective participation of citizens living in the local government unit to the administration, to ensure that the local government unit is strong in terms of resources, to ensure that the services provided to the public are effective and efficient, to equip the local government unit with technological facilities and to increase the opportunities for local cooperation. In light of these explanations, the study aims to reveal the importance of the subject by utilizing theoretical sources.

Keywords: Local Government, Local Democracy, Empowerment of Local Governments.

1. GİRİŞ

İnsanların bir arada yaşamaya başlamaları ile ortak bazı hizmetlerin giderilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaçların giderilmesi için girişilen arayışların sonucunda yerel yönetimlerin doğduğunu savunmak mümkündür (Özer & Akçakay, 2014, s. 4). Bu kapsamda yerel yönetim, belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan, karar organları yerel halk tarafından seçilen, görev ve yetkileri yasalarla belirlenen, özel gelirleri ve bütçesi olan ve kendine özgü örgüt yapısı ve personeli bulunan kamu tüzel kişisi şeklinde tanımlanabilmektedir (Urhan, 2008, s. 85).

Bir ülkenin yerel yönetim biriminin yapılanmasının birçok faktörle ilişkisi vardır. Bunlar, ülkenin sahip olduğu geçmişi, ekonomik araç ile ekonomik imkânları ve ülkenin sosyo-kültürel yapısı şeklinde sıralanabilir. Yine demokratik yapının desteklendiği ülkelerde yerel yönetimlerin gelişimi kolaylaşır (Toprak, 2006, s. 21). Dolayısıyla yerel düzeyde demokratik yapının gelişiminin desteklenmesi yerel yönetim birimlerinin gelişmesine ve yerel yönetim birimlerinin gelişimi sonucu demokratik yapının daha da güçlenmesine destek verecek bir mekanizmanın kurulmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu süreç birbirini karşılıklı besleyecek sürdürülebilir bir sürecin başlamasına da destek olacaktır.

Modern toplumda çeşitlenen insan ihtiyaçlarının karşılanması önemli hale gelmiştir. Yerel düzeyde bu ihtiyaçları karşılayan yerel yönetim birimlerinin güçlendirilmesi günümüzde artık kaçınılmazdır. Yerel yönetimlerin bütçe, personel, araç-gereç ve yerel katılımı mümkün kılan diğer olanaklar açısından güçlendirilmesi yerel demokrasinin gelişmesine de olumlu katkı sunarak yerel demokrasiyi de güçlendireceği beklenmektedir.

Bu çalışma, literatür taranmasına dayanmaktadır. Bu bağlamda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ile yerel demokrasi konusundaki akademik literatür detaylı olarak incelenmiştir. İlk olarak kavramsal çerçeve üzerinde durulmuş; ardından yerel yönetimlerin güçlendirilmesi konusu ele alınmıştır. Çalışma sonuç ve öneriler bölümü ile tamamlanmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın amacına uygun olarak kavramsal çerçeve kapsamında demokrasi, yerel yönetim ve yerel demokrasi kavramları açıklanmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasi arasında önemli ve karşılıklı bir ilişki olduğu yapılan tanımlamalardan sonra daha da iyi anlaşılacağı da düşünülmektedir.

2.1. Demokrasi

Toplumsal düzeni sağlayan yegâne güç kabul edilen devlet yasama, yürütme ve yargı erklerinin üzerine kurgulanmıştır. Devlet bu erkler vasıtasıyla faaliyette bulunurken gücünü nereye dayandıracağı ve kimin yararına davranacağı da devletin niteliğine bağlıdır. Eğer devlet gücünü halka dayandırıyor ve halkın yararına çalışıyorsa devletin niteliği demokrasidir (Sezen, 1994, s. 20) ve açıdan halkın yararına olan demokrasi bir ideoloji değil (Yayla, 2008, s.27) bir yönetim biçimidir. Modern toplum demokrasinin en ideal yönetim şekli olduğu konusunda hemfikirlerdir (Delice, 2021, s. 1). Yine modern demokrasinin ilk uygulamalarının Antik Yunan'da kökleştiği ve 'güç' ve 'yönetme' anlamına gelen 'krotos' kelimesinden türediği bilinmektedir (Heywood, 2017, s. 272). Ancak demokrasinin hayat bulması için sadece devletin yani yönetim kademesinin demokratik olması yetmez, aynı zamanda toplumun da demokratik olması gerekmektedir (Sarıbay, 2012, s. 14).

Tam olarak tanımlanması mümkün olmayan ve içinde muğlaklıklar barındıran (Tocqueville, 2016, s. 773) demokrasi kavramı öz bir tanımlama ile 'halkın yönetimi' şeklinde tanımlanabilen (Erdoğan, 1996, s. 174) ve egemenliğin kaynağı bakımından doğrudan, temsili ve yarı doğrudan demokrasi olarak ele alınabilmektedir (Tunç, 2008, s. 1116). Doğrudan demokrasi, halkın kendilerini ilgilendiren konularda doğrudan düşüncelerini aktarmaları ve kendilerinin karar alma süreçlerine dahil olmalarıdır (Göktolga, 2014, s. 100). Temsili demokrasi de ise halk karar alma süreçlerine doğrudan katılamamaktadır (Eser & Taylan, 2018, s. 284) onların yerine seçimle belirledikleri temsilcileri bu süreçlere katılmaktadırlar. Modern toplum için doğrudan demokrasinin imkân dâhilinde olmaması ve temsili demokrasinin halkın katılımı için yeterli olmamasının sonucu olarak bu ikisinin ortası sayılabilecek olan yarı doğrudan demokrasi keşfedilmiştir (Aktaş, 2015, s. 92).

2.2. Yerel Yönetim

Kamu hizmetlerinin tamamını merkezden yani başkentten yönetmek imkân dâhilinde değildir. Mekânsal uzaklık, mahalli şartların farklılığı, halkın katılım imkânları ve daha iyi hizmet sunma isteği yerel yönetimlerin doğmasını sağlamıştır (Eryılmaz, 2013, s. 171). Merkezi yönetimin dışında yer alan, yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, karar organları halk tarafından seçilen ve özerk bir yönetim yapısına sahip olması beklenen yerel örgütlenme modeline yerel yönetim denir (Çiçek, 2014, s. 54). Yerel yönetim aynı zamanda coğrafi alan olarak da ayrılmış ve kamu gücü ile donatılmış (Köse, 2004, s. 3) bir arada yaşayan irili ufaklı insan topluluklarından oluşan (Nadoğlu, 2001, s. 3) bu insanların en çok ihtiyaç duydukları konularda hizmet sunan birimlerdir (Parlak, 2011, s. 853).

Türkiye açısından yerel yönetim yapılanmasına bakıldığında; il, kent ve köy yönetim sistemlerinin üzerine kurulmuş bir sistem görülmektedir. İl yönetimini belediye, kent yönetimini il özel idaresi ve köy yönetimini ise köy muhtarı temsil etmektedir (Güler, 2001, s. 1). Bu yerel yönetimler, yerinden yönetim ilkesine göre örgütlenmiş, tüzel kişiliğe sahip, görev ve yetkileri yasa ile belirlenmiş, karar organları seçimle iş başına gelen ve merkezi yönetimin vesayet denetimine tabi olan yerel yönetim özelliklerine sahiptir (Çetin, 200, s. 250).

2.3. Yerel Demokrasi

Kuşkusuz modern toplum için en iyi yönetim biçimi demokrasidir. Demokrasi kavramı büyüyen toplumlar dolayısıyla zamanla temsili demokrasi şeklinde uygulanmıştır. Temsili demokraside halkın tamamı değil sadece seçilen kimseler yönetimde söz sahibi olabilmektedir. Anacak zamanla bunun kabul edilebilirliği konusu tartışılmaya başlanmıştır. Bu tartışma sonucunda katılımcı demokrasi anlayışının yerleşmesi gerektiği üzerinde uzlaşmıştır (Çukurçayır, 2008, s. 15).

Katılımcı demokrasi ile toplumun tamamı ya da hiç değilse büyük bir kesiminin yönetsel süreçlere katılması amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında katılımcı demokrasiyi tesis etmek için en ideal alan yerel yönetim birimleridir. Çünkü yerel yönetimler mahiyetleri itibarıyla demokrasinin tabandan tavana doğru işlemesi fonksiyonuna sahiptir (Çukurçayır, 2008, s. 26). Öte yandan yerel yönetimler demokrasinin temel gerekleri olduğu kabul edilen halkın katılımı, çoğunluk ilkesi ve seçmene karşı hesap verme sorumluluğu gibi ilkelerin hayata geçirilmesine olanak tanıyabilmektedir (Yaylı & Pustu, 2008, s. 135). Nitekim Hill (1974, s. 79), yerel yönetimlerin demokrasinin eğitim kurumları işlevi gördüğünü belirtmektedir. Yerel yönetimler ölçeksel büyüklükleri itibarı ile de yerel demokrasinin tatmin edici biçimde tesis edilmesi için önemli bir fırsat olarak görülebilmektedir (Şehitoğlu, 2022, s. 252). Yerel düzeydeki

demokrasinin gelişim derecesi ulusal düzeyden bağımsız olarak düşünülemez. Yani ulusal düzeyde gelişmiş bir demokrasi kültürü varsa bunun etkisi yerel düzeyde de görülecektir. Ancak yerel yönetimler sahip oldukları yönetim kademesine ve halkına aşinalıktan dolayı demokrasi kültürünün kolayca filizlenebileceği alanlardır (Koçak, 2009, s. 138).

Tortop (1992, s. 3), yerel demokrasinin sahip olması gereken ilkleri, demokratik davranış, etkinlik ve verimlilik, sosyal adalet ve tarafsızlık olarak sıralamaktadır. Yerel yönetim birimleri vatandaşların demokratik davranışları ilk öğrendikleri yerlerdir (Görmez, 1997, s. 63). Bu yüzden demokratik davranış kültürünün oluşması için önemli birimlerdir. Yerel yönetim birimleri halka en yakın kamu kurumu olduğu için vatandaşların sorunlarını en kolay tespit edecek birimlerdir. Vatandaşların bu ihtiyaçları hiçbir ayırım gözetmeksizin yerel yönetimler tarafından giderilmelidir (Çelik vd., 2008: 92, Çitçi, 1996, s. 7). Yerel yönetimlerin demokratikleşmesinde bahsedildiğinde genellikle belediyelerin ve belediye meclislerinin demokratikleşmesi anlaşılmaktadır. Oysa diğer yerel yönetim birimleri olan il özel idareleri ve köy yönetimlerinin de demokratikleşmesinden beklenmektedir (Şehitoğlu, 2022, s. 248).

3. YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin daha etkili ve verimli sunulmasının yanında demokrasiye sundukları katkıdan dolayı önemli yönetim kademeleridir (Yılmaz & Telsaç, 2021, s. 239). Bu kapsamda uluslararası düzeyde teknolojinin hızla gelişmesi, küreselleşme furyası, kentleşme gerçeği ve demokratikleşme çabaları devam ederken aynı zamanda yerelleşme olgusuna eğilimin güçlendiğini görebilmekteyiz (Ökmen, 2003, s. 135). Yerelleşmeye yönelik bu eğilim ise yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gerektiği fikrini ortaya çıkartmaktadır. Eryılmaz'a göre (2013, s. 171) bir ülkedeki yerel yönetimlerin güçlü ve etkili olması ilgili ülkedeki demokrasinin düzeyi ile ilişkili bir durumdur. Dolayısıyla demokratik anlamda gelişmiş bir ülkenin yerel yönetim birimleri de gelişmiş ve güçlenmiştir. Yerel yönetimleri demokrasi anlayışı için önemli kılan şey merkezi yönetimin aksine yerel düzeydeki ihtiyaçlara ve sorunlara daha çok vakıf olmalarıdır. Bunu sağlayan yönetilen kitle ile yönetim birimi arasındaki mesafenin az olmasıdır. Bu yakınlık yerel yönetimlere merkezi yönetim karşısında bir üstünlük sağlayabilmektedir (Geray, 1998, s. 58).

Küreselleşme ile birlikte ülke ve toplumlar birbirine bağlanarak uluslararası değer ve kuruluşları oluştururken bu süreç aynı zamanda yerel değerlerin korunmasına da ortam hazırlamaktadır. Küreselleşme ulus devletlerin politika üretmesini ortadan kaldırarak bu konuda yerel yönetimleri aktif hale getirmektedir (Tuncel, 2010, s. 133). Küreselleşme ulus devleti kontrol etmek için yerel yönetimlerin etkinliğini artırmak istemiştir. Yerel yönetimlerin etkin olması aynı zamanda ulus devletin parçalara ayrılması anlamına gelecektir (Yaman & Önder, 2018, s. 232). Yaşanan küreselleşme hareketinin yerelleşmeyi tetiklemesinin sebeplerinden birisi de küreselleşmenin ortaya çıkardığı tahribatlardır. Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan devasa yapılar insan ihtiyaçlarını çoğu zaman göz ardı eden ve sadece kar odaklı bir yapıyı ortaya çıkarabilmektedir. Bundan dolayı yerel birlikteliklerin yeniden tesis edilmesi için yerel yönetimlerin güçlendirilmesine yönelik güçlü bir anlayış tekrar teveccüh bulabilmektedir (Hambleton vd., 2002, s. 15).

Yerel yönetimleri güçlendirmenin en önemli bileşeni yerel katılımı sağlamaktır (Şişli, 2022, s. 2158). Yerel katılımı sağlamak için, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından uygulanan ve Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, Türkiye Belediyeler Birliği'nin ana faydalanıcısı, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün eş faydalanıcısı olduğu Ocak 2023 ile Eylül 2025 tarihleri arasında uygulanacak olan Türkiye'de Demokratik

Yerel Yönetişimin Geliştirilmesi İçin Sivil Katılımın Güçlendirilmesi Projesi önemli bir projedir. Bu proje kapsamındaki hedefler ise şunlardır (UNDP, 2025):

- ✓ Yerelde sivil katılım stratejileri ve eylem planlarının geliştirilmesi;
- ✓ Eğitim programları ve küçük hibeler aracılığıyla yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi;
- ✓ Türkiye'de gönüllülükle ilgili yasal düzenleme önerilerinin geliştirilmesi;
- ✓ Yerel ve merkezi düzeydeki kamu paydaşlarının kapasitesinin güçlendirilmesi bulunmaktadır.

Güçlü bir yerel yönetimin yemin edilmesi için yönetim anlayışı çerçevesinde yönetsel sürecin toplumun bütün paydaşlarına bölüştürülmesi (Parlak ve Arı, 2020, s. 232) önemli bir adım sayılabilecektir. Öte yandan güçlü bir yerel yönetim için yerel yönetim biriminde yaşayan vatandaşların yönetime etkin katılımının sağlanması, yerel yönetim biriminin kaynaklar açısından güçlü olması, halka sunulan hizmetlerin etkin ve verimli olması, yerel yönetim biriminin teknolojik imkânlarla donatılması ve yerel işbirliği olanaklarının artırılması gibi olanaklar bakımından yerel yönetimlerin iyileştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Güçlü bir yerel yönetim anlayışının en önemli gerekliliği yerel karar organlarının seçimle iş başına gelmesidir (Görmez, 1997, s. 22). Seçim modern toplumda halkın yönetime katılmasının en etkin yoludur. Bununla birlikte küreselleşmenin gelişimini tetiklediği yerelleşme anlayışı yerel düzeyde hizmet sunan kamu kurumları ile hizmetin muhatabı olan yerel halk arasındaki mesafeyi azaltarak onların yönetsel karar alma süreçlerine daha çok katılmasını ve bu sayede demokratikleşmeyi de temin etmeyi amaçlamaktadır. Çünkü seçmenin sadece belirli periyotlarla oy kullanarak yönetime katılmasının yeterli olmadığı ve bu durumun siyaset ile yönetimde yozlaşmaya neden olduğu konusu günümüzde çokça tartışılmaktadır (Önder, 2013, s. 312).

Vatandaşların katılım düzeyinin sadece seçim dönemleri ile sınırlı kalmaması için zamanla yeni katılım mekanizmaları gelişmiştir. Bu kapsamda, yerel katılımı sağlayan önemli mekanizmalardan biri Kent Konsey'leridir. Kent Konsey'lerinin düşünsel temelleri 1992 yılında Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda atılmıştır. Gündem 21 adlı eylem planı ve Avrupa Kentsel Şartı ile bu konseyler kurulmuştur (Şişli, 2022, s. 2161). Kent Konsey'lerinin oluşturulma amacı yerel yönetimleri güçlendirmek (Kestellioğlu, 2011, s. 122) ve yerel katılımı artırmaktır. 5393 sayılı Belediye Kanunu kent konseylerini şöyle tanımlamıştır (Belediye Kanunu, 2005: 76. Md.): *"Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır."* Kanunun kent konseyleri için sıraladığı bu nitelikler onların yerel demokrasinin ifası ve gelişmesi için ne kadar önemli olduklarını bir kez daha ortaya koymuştur.

Demokratik yerel yönetim birimlerinde halk oylamaları, halk toplantıları, meclis toplantılarına katılım, danışma kurulları gibi katılım mekanizmalarının işlevselleştirilmesi gerekmektedir (Görün, 2006, s. 167). Yine yerel katılımı sağlamak için yerel halk yerel yatırım projeleri ile ilgili bilgilendirilebilir ve projelerin müzakere edilmesi sürecine katılabilir. Bu bilgilendirme için gerekirse radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçları kullanılabilir (Çukurçayır, 2008, s. 27). Günümüzün dijitalleşen dünyasında artık vatandaşların yönetsel karar alma süreçlerine katılmasının imkânları daha da gelişmiştir (Şen & Şen, 2023, s. 491). Diğer tarftan güçlendirilmiş bir yerel yönetim biriminde her seviyeden vatandaşın kendini ifade etme ve katılma hakkı bulunmalıdır. Bu kapsamda örneğin, cinsiyet bakımından temsilde bir denge olmalı ve kadınların katılım hakkı da gözetilmelidir (Belli, 2015, s. 67).

Güçlendirilmiş bir yerel yönetim birimi, kendi personel politikasını belirleyebilir, çalışma alanı ile ilgili yönetmelik çıkarabilir ve sunacağı hizmetlerin belirlenmesi ile koordine edilmesi konusunda bağımsız davranabilir. Ayrıca demokratik bir yerel yönetim birimi bağımsız bir mali yapıya sahip olmalı ve bu mali yapı yerel halk tarafından da denetlenebilir olmalıdır (Görmez, 2000, s. 82; Yaylı & Pustu, 2008, s. 137-138). Belirtilen niteliklere sahip bir yerel yönetim birimi aynı zamanda özerk bir mahiyet kazanmış olur ki bu da güçlü bir yerel yönetim için önemli bir gerekliliktir (Şehitoğlu, 2022, s. 251). Yerel yönetimlerin özerkliği yerel demokrasinin gelişmesi bakımından da önemlidir. Çünkü yerel vatandaşların iradelerinin temsili noktasında önemli birimler olarak faaliyette bulunmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Modern toplumun keşfettiği en iyi yönetim şekli olan demokrasi halka daha iyi hizmet sunmak için halka yakın alanlarda kurulmuş yerel yönetimler için de son derece önemlidir. Çünkü yerel yönetimler gerek işgal ettikleri alanın büyüklüğünün daha makul olması açısından gerekse yönetilen nüfusun nispeten az olmasından dolayı halkın yönetsel işlere katılmasına olanak tanıyabilmektedir. Bahsi geçen yerel katılım imkânının tesis edilebilmesi için yerel demokrasi kültürünün gelişmesi ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Merkezi yönetimin yasadan kaynaklı olarak yerel yönetimler üzerinde sahip olduğu denetim yetkisine ‘vesayet denetimi’ denilmektedir (Eryılmaz, 2008, s. 316). Yerel yönetimlerin güçlendirilmesini engellediği düşünülen merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerinde yasadan dolayı sahip olduğu bu denetim yetkisi önemli bir konu olarak karşımızda durmaktadır. Günümüz toplumlarının önemli sorunları olan terör, göç, mülteci sorunu vb. konularla yerel yönetimlerin tek başlarına mücadele etmeleri mümkün görünmemektedir. Bu durum merkezi yönetimin devreye girmesini ve yerel yönetimler üzerindeki denetim yetkisini kullanmasını da ortaya çıkarabilmektedir (Güven vd., 2017, s. 190). Bu konunun iki hassas boyutunun göz önünde bulundurularak yerel yönetimlerin özerk birimler olması için gerekli düzenlemelerin yapılması sağlanabilir. Diğer taraftan ülkenin genel çıkarlarını ilgilendiren güvenlik gibi konularda merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerinde vesayet yetkisini kullanması kabul edilebilir bir durumdur. Yerel yönetimlerin tam özerk olmalarının içinde barındırdığı sakıncalardan dolayı merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerinde bir denetim yetkisinin olması gerektiği düşünülmektedir. Ancak bu denetim yetkisinin ‘makul’ seviyede olması ve yerel yönetim biriminin bağımsızlığına zarar verecek düzeyde olmaması gerektiği düşünülmektedir.

Güçlendirilmiş bir yerel yönetimin gelişmesi için yerel yönetimlerin mali bağımsızlığa sahip olması ve personel politikasını kendisi tarafından belirlenmesi diğer önemli bir konudur. Ancak bununda sakıncaları bulunmaktadır. Örneğin, yerel yönetimlerin personel politikası kapsamında personel istihdamı yaparken ahabap-çavuş ilişkisine girerek rasyonel bir politika belirlemeleri mümkün olmayabilir bu da yeni bir sorun alanı oluşturabilir.

Sonuç olarak demokrasinin uygulama alanı bulabildiği yerel yönetim birimlerinde halkın karar alma süreçlerine daha çok katılması sağlanmalıdır. Gelişen teknolojik olanaklar yeni katılım imkânları ortaya çıkarmıştır. Bu imkânların yerel yönetimler tarafından değerlendirilerek yerel halkın katılımı için etkin kullanımı sağlanabilir. Yine yerel yönetim birimlerinin mali açıdan gelişmiş olanaklara sahip olması yerel yönetimin güçlü olmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, M. (2015). Demokrasi kavramına eleştirel bir bakış. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 87-105.
- Belli, A. (2015). Yerel yönetimlerde kadın temsili ve yerel demokrasi. *Yasama Dergisi*, (31), 65-88.
- Çelik, V., Çelik, F., & Usta, S. (2008). Yerel demokrasi ve yerel özerklik ilişkisi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 85-102.
- Çetin, S. (2009). Yerel yönetim birimi olarak Türkiye'de il özel idareleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25).
- Çitci, O. (1996). Temsil, katılma ve yerel demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5(6).
- Çiçek, Y. (2014). Geçmişten günümüze Türkiye'de yerel yönetimler. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 53-64.
- Çukurçayır, M. A. (2008). Yerel demokrasi ve yerel siyaset. *Yerel Siyaset*, 1, 15-36.
- Delice, A. (2021). *Demokrasi, partiler ve siyasetin finansmanı*. Onikilevha Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2008). *Kamu yönetimi*. Okutman Yayıncılık.
- Eryılmaz, B. (2013). *Kamu yönetimi*. Umuttepe Yayıncılık.
- Erdoğan, M. (1996). *Anayasal demokrasi*. Siyasal Kitabevi.
- Eser, H. B., & Taylan, Ö. (2018). Doğrudan ve temsili demokrasi modelleri üzerine bir eleştiri denemesi. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 13, 283-298.
- Geray, C. (1998). Yerel yönetimler ve çevre. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 7(3), 57-64.
- Görmez, K. (1997). *Yerel demokrasi ve Türkiye*. Vadi Yayınları.
- Görmez, K. (2000). Demokratikleşme açısından merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 81-88.
- Görün, M. (2006). Yerel demokrasi ve katılım: İzmir, Konya ve Ağrı il genel meclis üyeleri üzerinde bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 159-184.
- Göktolga, O. (2014). Demokrasinin demokratikleştirilmesi: Yerel doğrudan demokrasi uygulamaları. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 97-116.
- Güler, B. A. (2001). Yerel yönetimler ve internet. *HABİTAT II İstanbul*, 5.
- Güven, A., Karkacier, A., & Şimşek, T. (2017). Merkezileşme yerelleşme tartışmaları kapsamında yerel yönetimlerin denetimi sorunu. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 12(2), 189-208.
- Hambleton, R., Savitch, H. V., & Stewart, M. (2002). *Globalism and local democracy*. Palgrave.
- Heywood, A. (2017). *Siyaset teorisine giriş* (Çev. H. M. Köse). Küre Yayınları.
- Hill, D. M. (1974). *Democratic theory and local government*. George Allen & Unwin Ltd.
- Kestellioğlu, G. (2011). Yerel demokrasi ve kent konseyleri: Kahramanmaraş örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 121-140.
- Koçak, H. (2009). Küreselleşme ve yerelleşme çağında yerel demokrasi ve kentsel yaşam. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 133-142.
- Köse, H. Ö. (2004). Yerel yönetim olgusu ve küreselleşme sürecindeki yükselişi. *Sayıştay Dergisi*, 52, 3-42.
- Nadaroğlu, H. (2001). *Mahalli idareler: Teorisi, ekonomisi, uygulaması*. Beta Yayınları.

- Önder, Ö. (2013). Yerelleşme ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi bağlamında yerel katılım. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(18), 311-326.
- Ökmen, M. (2003). Yerel yönetimlerde yeniden düzenleme girişimleri ve son reform tasarısı üzerine bir değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 10(1), 117-139.
- Özer, M. A., & Akçakaya, M. (2014). *Yerel yönetimler*. Gazi Kitabevi.
- Parlak, B. (2011). *Kamu yönetimi sözlüğü*. MKM Yayıncılık.
- Parlak, B. ve Arı, F. (2020). Üniversite personeli perspektifinden yönetişimin uygulanabilirliğinin ölçümü: Bingöl Üniversitesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (19), 207-234.
- Sarıbay, A. Y. (2012). *Demokrasinin sosyolojisi* (2. baskı). Timaş Yayınları.
- Sezen, S. (1994). *Seçim ve demokrasi*. Gündoğan Yayınları.
- Şehitoğlu, R., & Çarkçı, A. (2022). Yerel siyaset ve katılımcı yerel demokrasi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 245-260.
- Şen, A. F., & Şen, Y. F. (2023). Türkiye’de dijital siyaset: Siyasal partilerin dijital demokrasi pratikleri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 490-509.
- Şişli, O. (2024). Yerel yönetimlerin güçlendirilmesinde katılımın etkisi: Kent konseyleri. *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 8(65), 2158-2169.
- Toprak, Z. (2006). *Yerel yönetimler* (Vol. 6). Nobel Yayın Dağıtım.
- Tortop, N. (1992). Demokratik mahalli idare anlayışının ilkeleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 1(3).
- Tocqueville, A. (2016). *Amerika’da demokrasi*, (Çev. S. S. Özdemir). İletişim Yayınları.
- Tunç, H. (2008). Demokrasi türleri ve müzakereci demokrasi kavramı. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1), 1113-1132.
- Tuncel, G. (2010). Küreselleşme ve yerelleşme sürecinde altmışsekiz olayları. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1), 82-98.
- Urhan, V. F. (2008). Türkiye’de yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*, 70, 85-102.
- UNDP. (2025). *Türkiye’de demokratik yerel yönetişiminin geliştirilmesi için sivil katılımın güçlendirilmesi projesi*. <https://www.undp.org/tr/turkiye/projects/turkiyede-demokratik-yerel-yonetisimin-gelistirilmesi-icin-sivil-katilimin-guclendirilmesi-projesi> (Erişim Tarihi: 04.02.2025).
- Yaman, M., & Önder, Ö. (2018). Küreselleşme-yerelleşme ekseninde yerel siyasetin dönüşümü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 232-237.
- Yaylı, H., & Pustu, Y. (2008). Yerel demokrasinin ilkeleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 16(16), 133-153.
- Yayla, A., ve Mahcupyan, E. (2008). *Liberallik demokratlık tartışması*. Liberte Yayınları.
- Yılmaz, V., & Telsaç, C. (2021). Yerel yönetimler ve katılım. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, 235-254.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf> (Erişim Tarihi: 25. 02. 2025).